

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Ступінь вищої освіти	бакалавр	Форма навчання	денна/заочна	Навчальний рік/семестр	2024/2025 1. семестр
-----------------------------	-----------------	-----------------------	---------------------	-------------------------------	---------------------------------

Силабус

Назва навчальної дисципліни	Практика (польова практика з біології та географії)
Кафедра	Кафедра біології та хімії
Освітня програма	014 Середня освіта (Природничі науки)
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/практичні/семінарські/лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): обов'язкова Кількість кредитів: 3/90 Лекції: --- Практичні (семінарські) заняття: --- Лабораторні заняття: --- Самостійна робота: 90 (денна), 90 (заочна)
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	Гаднадь Іштван Іштванович, доктор філософії в галузі природничих наук, доцент, доцент кафедри біології та хімії hadnagy.istvan@kmf.uz.ua Копор Золтан Гейзович, магістр, асистент кафедри біології та хімії kopor.zoltan@kmf.org.ua
Пререквізити навчальної дисципліни	Базові знання з навчальних предметів: ботаніка, зоологія, загальне землезнавство, методичні основи організації та проведення наукових досліджень.
Анотація дисципліни, мета, завдання та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, загальні та фахові компетентності, основна тематика дисципліни	Анотація дисципліни: Метою практики є поглиблення і закріплення теоретичних знань і практичних навичок з організації та проведення польових спостережень з природничих дисциплін (ботаніка, зоологія, загальне землезнавство). Головні завдання практики: закріплення і поглиблення теоретичних знань, отриманих у ході аудиторного вивчення природничих дисциплін та оволодіння навичками самостійного проведення польових досліджень, вміннями узагальнювати й аналізувати зібраний фактичний матеріал та оформлювати зібрані матеріали у вигляді звіту; набуття навичок самостійної організаторської і практичної діяльності майбутніми фахівцями в галузі гідрології.

Програмні компетентності:**Інтегральна компетентність (ІК)**

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, природничих, фізичних, хімічних, біологічних і педагогічних наук, що передбачає застосування теорій та методів природничих наук, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

Предметні компетентності (ПК)

ПК5. Здатність характеризувати природні системи різного рівня організації на основі взаємозв'язку фундаментальних закономірностей природи та суспільства, готовність застосовувати екологічні знання і досвід у професійних і життєвих ситуаціях, володіти навичками щодо оцінки стану навколишнього середовища, здатність до формування в учнів екологічного мислення.

ПК6. Здатність експлуатувати сучасну апаратуру та обладнання для виконання науково-дослідних робіт, безпечного проведення досліджень з природничих наук в лабораторних та польових умовах.

ПК7. Передбачає вміння отримувати різними способами, включно шляхом дослідження, та працювати з джерелами фізичної, хімічної, біологічної та фізико-географічної інформації для того, щоб характеризувати та порівнювати динаміку природних явищ і процесів на різних етапах їх розвитку.

ПК8. Здатність і готовність застосовувати ґрунтовні знання про сучасний стан науки про людину, розуміння процесів життєдіяльності людського організму, свідоме ставлення до власного здоров'я.

ПК9. Користуватися нормативними документами, що визначають організацію і техніку безпеки робіт, здатність безпечного проведення навчально-дослідницької діяльності з природничих наук в лабораторних та природних умовах.

Програмні результати навчання

ПРН11. Виявляє навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, пояснює необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності.

ПРН16. Уміє проводити демонстраційний експеримент з коментарями, знати методику його проведення й оцінювання, уміє формувати в учнів експериментальні навички.

ПРН17. Виконує експериментальні польові та лабораторні дослідження, інтерпретує результати досліджень, уміє виготовляти біологічні препарати, колекції, гербарії.

Основна тематика**Практика з біології**

Підготовчий етап практики

Тема 1. Ознайомлення з метою, завданнями практики та методами польових біологічних досліджень.

Тема 2. Ознайомлення з особливостями біорізноманіття району практики.

Знати основні вимоги щодо організації та проведення польових досліджень, підготовки звітності про проходження практики, техніку безпеки при роботі в польових умовах. Вміти надавати першу невідкладну допомогу при нещасних випадках в польових умовах. Оформлювати отриманий при польових спостереженнях фактичний матеріал та його систематизацію й узагальнення у вигляді окремого розділу до загального підсумкового звіту про проходження польової практики. Володіти знаннями про біорізноманіття. Вміти використовувати основні методи біологічних досліджень.

Польовий етап практики

Бази практики: Заказник загальнодержавного значення «Великодобронський»; Карпатський біосферний заповідник (Юлівська гора, Чорна гора, Чорногірський заповідний масив); Карпатський біосферний заповідник («Долина нарцисів», Кузій), Музей екології гір і історії природокористування Карпат

Камеральний етап практики

Оформлення тексту звіту, польових щоденників, захист звіту.

Оволодіти навичками проведення камеральної обробки результатів досліджень за допомогою відповідних методів та програмних засобів.

Вміти оформлювати отриманий при польових дослідженнях фактичний матеріал та його систематизацію й узагальнення у вигляді окремого розділу до загального підсумкового звіту про проходження польової практики. Вміти презентувати результати польових досліджень.

Польовий журнал повинен містити наступну інформацію, розбиту за практичними ділянками:

Заказник загальнодержавного значення «Великодобронський», зона річки Латориця

- короткий опис заказник загальнодержавного значення «Великодобронський» (1/2 сторінки А4, близько 1000 знаків)
- визначення термінів, використаних у вступному польовому брифінгу (наприклад, флора, елемент флори, зональна рослинність, ендемічний, реліктовий, інвазивний вид, сукцесія тощо)
- короткий опис методу реєстрації таксонів, включаючи таксономічну таблицю;
- перелік видів рослин, що зустрічалися та були помічені під час польового дослідження (з угорською та латинською подвійними назвами видів)
- короткий опис методів, використаних для збору фауни водних макробезхребетних, і список видів, зібраних або побачених під

час польових робіт (з подвійними назвами видів угорською та латинською мовами)

- короткий опис методу відлову комах у ґрунті та перелік зібраних видів комах (з подвійними назвами угорською та латинською мовами)

- короткий опис методу орнітологічних спостережень та збору даних, перелік видів птахів, які були помічені (з угорськими та латинськими подвійними назвами видів)

- короткий опис методу відлову дрібних ссавців, перелік відловлених видів гризунів (з угорськими та латинськими подвійними назвами видів)

- перелік інших видів тварин, які зустрічалися і були помічені під час польових навчань (з угорськими та латинськими подвійними назвами видів)

- короткий опис основних аспектів оформлення та аналізу ґрунтового розрізу

- короткий опис польового відбору проб води та деяких методів аналізу води

А також:

1. 25 гербарних карток і 25 етикетованих фотографій рослин;

2. 25 зоологічних колекцій (комахи, яйця, гнізда, пір'я, личинки, шкіра, скелети, мушлі равликів тощо) та 25 етикетованих фотографій тварин;

3. 10 етикетованих ландшафтних фотографій

Карпатський біосферний заповідник («Долина нарцисів», Кузій), Музей екології гір і історії природокористування Карпат

- короткий опис Карпатського біосферного заповідника (1/2 сторінки А4, приблизно 1000 знаків)

- короткий опис „Долини нарцисів” та природного заповідника Кузій (1/2 сторінки А4, приблизно 1000 знаків)

- поняття та визначення термінів, що використовуються під час вступного польового брифінгу (наприклад, характеристики річки Тиса, рівні річки тощо)

- перелік видів рослин (з угорськими та латинськими подвійними назвами видів), згаданих і побачених під час польової вправи

- список інших видів тварин, які були почуті та побачені під час польової вправи (з угорськими та латинськими подвійними назвами видів)

Також

1. 15 гербарних карток та 15 етикетованих фотографій рослин;

2. 5 зоологічних колекцій (комаха, яйце, гніздо, пір'я, личинка, шкіра, скелет, мушля равлика тощо) та 5 підписаних фотографій тварин;

3. 10 етикетованих ландшафтних фотографій

Карпатський біосферний заповідник (Юлівська гора, Чорна гора, Чорногірський заповідний масив)

- короткий опис Карпатського біосферного заповідника

- опис ботанічного заказника «Юлівська гора»

- опис ботанічного заказника «Чорна гора» і Чорногірський

	заповідний масив - терміни, використані під час вступного польового брифінгу, та їх визначення - перелік видів рослин, що зустрічаються під час польової вправи (з угорською та латинською подвійними назвами видів) - перелік інших видів тварин (з угорськими та латинськими подвійними назвами), які були почуті та побачені під час польової практики Методи навчання: Польові екскурсії, презентація, проблемно-пошукові методи, обговорення, лекція-дискурс, практичні завдання, співбесіди).
--	--

Критерії контролю та оцінювання результатів навчання

Семестрові завдання	Бали	Критерії оцінювання
Участь на практиці	50	Участь на екскурсіях, польових навчаннях, подання польового журналу після кожної практики.
Практичні завдання	20	Виконання практичних завдань у письмовій формі. Оцінюється: своєчасність, якість, точність та самостійність (творчий підхід) виконання практичних завдань згідно методичних рекомендацій.
Самостійна робота	20	Складання звіту та щоденника практики.
Підсумковий семестровий контроль (залік)	20	Підсумковий контроль керівника практики за написанням кожним студентом письмового звіту про проходження практики і підготовка їх до складання заліку.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни враховує результати поточного та підсумкового контролю.

Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Максимальний загальний бал оцінювання складає 100 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності Az összpontszám az összes tanulmányi teljesítmény alapján	Оцінка ECTS Osztályzat az ECTS szerint	Оцінка за національною шкалою Osztályzat a nemzeti skála alapján	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики vizsga, évfolyammunka, gyakorlat	для заліку beszámoló
90-100	A	відмінно / jeles	зараховано megfelelt
82-89	B	добре / jó	
75-81	C		

64-74	D	задовільно / elégséges	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання elégtelen a pótvizsga lehetőségével	не зараховано з можливістю повторного складання nem felelt meg, a pótbeszámoló lehetőségével
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни elégtelen, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни nem felelt meg, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével

Інша інформація про дисципліну (технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо)

Політика практики:

- Участь на практиці є обов'язковим.
- Пропущені за об'єктивних причин (наприклад хвороба, академічна мобільність, тощо) практики підлягають обов'язковому відпрацюванню згідно графіку консультацій викладача.
- Обов'язковою є присутність студента на підсумковому контролі.
- Запізнення на заняття не допускаються.
- Використання мобільних пристроїв допускається лише з дозволу викладача для вирішення навчальних завдань під час виконання практичних робіт.
- При виконанні письмових робіт студенти зобов'язані дотримуватися термінів, передбачених програмою навчального курсу.
- Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
- Перескладання незадовільних оцінок заліку здійснюється відповідно до Порядку ліквідації академічної заборгованості у ЗУІ ім. Ференца Ракоці II (<https://kmf.uz.ua/uk/infocenter/>)
- Навчання ґрунтується на засадах академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу.

Обов'язки студентів-практикантів:

1. Отримати від керівника практики до початку її проведення консультації щодо основних вимог по організації і керівництві практикою, порядок її проходження, оформлення усіх необхідних документів.
2. Пройти інструктаж з охорони праці і техніки безпеки.
3. Своєчасно прибути на базу практики і у повному обсязі виконувати усі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівника.
4. Нести відповідальність за виконану роботу і дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку за місцем проходження практики, правил охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії.

	5. Вести записи у робочому щоденнику, з метою використання його для написання письмового звіту про практику . 6. Представити керівнику практики на рецензування письмовий звіт (чистовик), щоденник про виконання завдання практики та своєчасно скласти у присутності комісії залік з практики. Методичне забезпечення: • Силабус практики. • Тематика та зміст практичних робіт. • Мультимедійні презентації окремих тем. • Електронне навчання у системі Google Classroom. Матеріально-технічне забезпечення: • Ноутбук, Мультимедійний проектор. • Програмне забезпечення: Microsoft Windows 10 PRO, Office 2016, Google Workspace for Education. Програми та платформи вільного доступу: Google My Maps https://www.google.com/maps Google Earth https://earth.google.com/web/ Kárpátaljai Élőlény-monitorozó, KÉM: https://fodoristvankk.kmf.uz.ua/karpataljai-eloleny-monitorozo/ Google-Classroom https://classroom.google.com/ Google-Meet https://meet.google.com/ Google Classroom https://classroom.google.com/
Рекомендовані джерела (основна та допоміжна література), електронні інформаційні ресурси	Рекомендована література 1. Kolozsvári I. – Hadnagy I. – Csoma Z. – Kohut E.: 2020: Методичний посібник для навчально-польових практик з довкіллезнавчих дисциплін (Módszertani kézikönyv kárpátaljai környezettudományi terepgyakorlatokhoz). II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola „RIK-U” Kft., Beregszász-Ungvár, 144 p. https://kmf.uz.ua/hu/kiadvanyaink/modszertani-kezikonyv-karpataljai-kornyezettudomanyi-terepgyakorlatokhoz/ 2. Якоб Елеонора, Копор Золтан, Гаднадь Іштван, Когут Ержебет, Кутоші Камілла: Наскрізна програма практики підготовки бакалаврів з галузі знань 014 Освіта, напрям підготовки: «Біологія та здоров'я людини». Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II, Берегове, 2024. - 41 с. - у формі електронного видання. 3. Географія Карпатського басейну: природа, суспільство, економіка, етнографія. Наукове видання (колективна монографія) / Редактори: Йосип Молнар, Гейзо Папп. Терміни – Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Будапешт–Берегове, 2022. – 504 с. https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/handle/123456789/2508?locale=uk

	4. Біорізноманіття та природні умови орнітологічного заказника Товар. Наукове видання (колективна монографія) Науково-дослідного центру імені Іштвана Фодора і кафедри біології та хімії Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II / Автори: Степан Коложварі, Єва Андрик, Іштван Гаднадь, Тіберій Любка, Золтан Чома та Ержебет Когут. Берегове–Ужгород: ЗУІ ім. Ф.Ракоці II – ТОВ «РІК-У», 2023. – 116 с. https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/handle/123456789/3347 5. Kolozsvári I. – Dévai Gy. – Kohut E. (2022): Hidrobiológia. II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász–Ungvár. 6. Енергетична характеристика приповерхневого вітрового поля на Закарпатті. Наукове видання (монографія) Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II / Автор: Іштван Гаднадь. Берегове–Ужгород: ЗУІ ім. Ференца Ракоці II – ТОВ «РІК-У», 2023. – 224 с. https://kmf.uz.ua/hu/kiadvanyaink/a-felszinkozeli-szelmezo-energetikai-jellemzese-karpataljan-monografia/
--	--